

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E
UNIVERSIDADE

Lamas de Castelo, s/n
15293 – CARNOTA
Tlf. 8818 67200 - Fax: 8818 67205
ies.lamas.castelo@edu.xunta.es
<http://.edu.xunta.gal/centros/ieslamascastelo>

IES LAMAS DE CASTELO

Curso académico 2020/21

Xeografía e Historia

Programación didáctica

Cultura Clásica

3º ESO

Programación didáctica

Cultura Clásica

3º ESO

1. Introducción e contextualización	3
2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave en relación cos estándares de aprendizaxe avaliáveis	3
3. Obxectivos para a materia	4
4. Estándares de aprendizaxe avaliáveis	7
5. Concrecións metodolóxicas da materia	16
.5.1. Actividade lectiva presencial	16
.5.2. Actividade lectiva non presencial	17
6. Materiais e recursos didácticos	17
.6.1. Libros de texto:	17
.6.2. Material complementario	17
7. Criterios de avaliación e cualificación	17
.7.1. Criterios de avaliación	17
.7.2. Criterios de cualificación	18
.7.3. Recuperación de avaliacións pendentes, avaliación ordinaria de xuño e extraordinaria de setembro	19
8. Organización de actividades de seguimento e avaliación das materias pendentes previas ao curso 2019-2020	19
9. Plan de seguimento do alumnado repetidor	19
10. Plan de recuperación para o alumnado que promocionou coa materia suspensa en base á adaptación da programación durante o curso 2019-2020	20
11. Deseño da avaliación inicial e medidas a adoptar en función dos resultados	20
12. Plan de reforzo para o alumnado que promocionou coa materia aprobada en base á adaptación da programación durante o curso 2019-2020	20
13. Medidas de atención á diversidade	20
14. Concreción dos elementos transversais	21
15. Actividades complementarias e extraescolares do departamento	22
16. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica en función dos resultados académicos e procesos de mellora	22
17. Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	22
18. Accións de contribución ao proxecto lector	22
19. Accións de contribución ao plan TIC	22
20. Accións de contribución ao plan de convivencia	23

1. *Introdución e contextualización*

Esta é a programación de Cultura Clásica de 3º de ESO que será impartida no IES Lamas de Castelo. Está redactada tendo en conta as instrucións para o desenvolvemento, no curso académico 2020/21, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes, así como o marco lexislativo establecido por:. Está redactada tendo en conta o marco lexislativo establecido por:

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE)
- Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE)
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación na educación primaria a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato.
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta
- Real Decreto 665/2015, de 17 de julio, por el que se desarrollan determinadas disposiciones relativas al ejercicio de la docencia en la Educación Secundaria Obligatoria, el Bachillerato, la Formación Profesional y las enseñanzas de régimen especial, a la formación inicial del profesorado y a las especialidades de los cuerpos docentes de Enseñanza Secundaria
- Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.
- ORDE do 16 de setembro de 2020 pola que se ditan instrucións sobre o comezo do curso académico 2020/21 e pola que se modifica a Orde do 25 de xuño de 2020 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2020/21 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Orde ECD/1361/2015, de 3 de xullo (BOE 9 de xullo 2015) nos aspectos de avaliación.
- Orde do 21 de decembro de 2007 pola que se regula a avaliación na ESO (DOG do 7 de xaneiro de 2008) e Orde do 23 de xuño de 2008, pola que se modifica esta (DOG do 24 de xuño)

O IES Lamas de Castelo conta durante este curso con 69 alumnos/as e 15 docentes. Cultura Clásica de 3º de ESO organízase nun grupo de 12 alumnos/as. A materia será impartida por Iago Fernández Sotelo, profesor de secundaria con destino definitivo no centro e xefe do departamento.

Cultura Clásica de 3º de ESO pertence ao bloque de materias específicas e correspóndenlle 2 horas semanais.

2. *Contribución ao desenvolvemento das competencias clave en relación cos estándares de aprendizaxe avaliábeis*

As competencias son as capacidades para aplicar de xeito integrado os contidos propios de cada ensinanza e etapa educativa, e para lograr a realización adecuada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos. Segundo o decreto 86/2015, do 15 de Xullo, publicado no DOG 13-07-2007 a materia contribúe á consecución das sete competencias clave recollidas na normativa: comunicación lingüística (CCL), matemática e básica en ciencia e tecnoloxía (CMCCT), dixital (CD), aprender a aprender (CAA), sociais e cívicas (CSC), sentido da iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

- **Comunicación lingüística (CCL):** A comunicación lingüística é a competencia clave con máis presenza no bloque lingüístico, xa que permite descubrir as raíces grecorromanas do vocabulario

das linguas que utiliza. Non obstante, no bloque non lingüístico os propios contidos da materia fomentan, tamén, a expresión a través da comunicación textual, oral, audiovisual e dixital.

- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT):** O estudo dos grandes científicos da época clásica como Pitágoras, Euclides, Arquímedes, Aristóteles, Ptolomeo, Hipatia... fomenta a competencia matemática e científica.
- **Competencia dixital (CD):** A presenza das novas tecnoloxías da información e da comunicación no mundo actual debe aproveitarse como unha vantaxe para o labor cotián na aula, traballando, deste xeito, a competencia dixital. O emprego do canon na exposición das unidades e dos traballos en grupo, así como Internet para a procura de determinada información ou proxección de fragmentos de documentais potencia a competencia dixital nos discentes.
- **Aprender a aprender (CAA):** esta competencia supón iniciarse na aprendizaxe e continuala dun xeito autónomo. Do que se trata é de ter ferramentas que faciliten a aprendizaxe e de atopar repostas que se correspondan cun coñecemento racional, asumindo que poden ser diversas e que é posible atopalas desde distintas perspectivas metodolóxicas. Os traballos de investigación en grupo permitirán ó alumno ser o gran protagonista nese proceso de aprender a aprender ampliando coñecementos sobre un tema .
- **Competencias sociais e cívicas (CSC) e Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE):** A descuberta da historia do mundo grego e do romano a través dos seus fitos máis salientables no ámbito da política, a sociedade e a vida cotián axudarán a potenciar as competencias sociais e cívicas, así como a competencia en sentido da iniciativa e espírito emprendedor, por medio da planificación de proxectos en equipo, reforzando os conceptos dos valores democráticos, a participación cidadá e a toma de decisións responsables.
- **Conciencia e expresións culturais (CCEC):** A aproximación ás manifestacións artísticas e literarias do mundo clásico permite o desenvolvemento desta competencia, xa que un dos obxectivos principais da materia é a constatación do mantemento das súas pegadas na actualidade que podemos observar nos moitos restos arqueolóxicos da nosa comunidade conservados nos museos e mesmo no contorno cotián. Ademais moitas manifestacións máis inmateriais da cultura grecorromana, como o pensamento, as crenzas ou a mitoloxía seguen presentes na actualidade..

Segundo a orden ECD/65/2015 do 21 de Xaneiro de 2015, o desenvolvemento competencial do alumnado valorarase poñendo en relación os estándares de aprendizaxe coas competencias clave de xeito que se poida graduar o rendemento alcanzado en cada unha delas. O conxunto de estándares que se relacionan cunha mesma competencia dá lugar ao perfil desa competencia facilitando a avaliación competencial do alumnado. Este perfil competencial pode extraerse da táboa do apartado 4 que reflicte a relación entre os distintos estándares de aprendizaxe coas sete competencias clave sinaladas pola normativa en vigor.

3. Obxectivos para a materia

Os obxectivos son referentes relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin. Na seguinte táboa relaciónanse os obxectivos da materia cos obxectivos da etapa.

Obxectivos da materia de Cultura Clásica	Obxectivos de etapa
1. Analizar, identificar, establecer interrelacións, valorar e aplicar nocións sobre o ámbito xeográfico, lingüístico, literario, artístico e de crenzas da Cultura Clásica e a súa evolución ao longo do tempo.	a,f,h ,l,o
3. Introducir ao alumnado no estudio e comprensión do mundo clásico, empregando referentes actuais.	a,b, h,l,o

5. Espertar o interese polo coñecemento da estrutura xeopolítica da cunca mediterránea para comprender mellor a pluralidade de Estados que hoxe a ocupan.	b,l,e
7. Interesarse por coñecer o pasado histórico dos pobos que habitaron a Península Ibérica e as transformacións que sufriron na época romana, para entender a actual diversidade peninsular.	b,l,e
9. Recoñecer e valorar, de xeito crítico, o influxo dos sistemas de goberno do mundo clásico no actual sistema democrático.	0. b,l,e
11. Valorar a lingua como proceso sociocultural e como vehículo de transmisión e creación de cultura. Amosar interese por comprender a evolución interna das linguas. Ter curiosidade por coñecer o significado etimolóxico das palabras.	a,l,h,e,o
13. Recoñecer o papel dos textos como un dos medios máis directos para coñecer o mundo clásico e interesarse por facer un lectura crítica e reflexiva.	14. a,h,e,o
15. Sensibilizarse ante as realizacións estéticas dos pobos da Antigüidade clásica, valorando os seus elementos creativos e achegas á cultura occidental posterior.	5. a,g,l,
17. Criticar razoadamente posibles contidos ideolóxicos das obras que manifesten discriminación por razón de sexo, orixe sociocultural...	8. a,b,l
19. Desenvolver actitudes de respecto ás crenzas dos outros.	0. a,c,d
21. Facer unha valoración crítica da pervivencias dos costumes e dos elementos socioculturais do ámbito clásico na sociedade occidental actual.	. a,l,h,o
23. 12. Apreciar o patrimonio artístico de España, de Galicia e das outras CC.AA., procedente da época clásica, mantendo unha disposición favorable a asegurar a súa conservación.	. a,l,ñ,o
25. 13. Acadar unha formación lingüística básica que lles permita manexar a lingua culta, oral e escrita, poñendo en práctica coñecementos lingüísticos e culturais do mundo clásico e á vez aprender un amplo vocabulario de orixe grecolatina.	. a,h,l,o
27. 14. Coñecer e valorar a diversidade lingüística do Estado español e doutros pobos como un feito enriquecedor, fixándose nas semellanzas , observando a influencia grecolatina e comparando estruturas e elementos.	3. a,h, l
29. 15. Potenciar a creatividade mediante a lectura e comentario de obras e fragmentos escollidos de entre a filosofía, a ciencia ou os principais xéneros e autores da literatura do mundo clásico.	a,,g,h,o
31. 16. Mellorar a expresión oral e escrita mediante a adquisición de termos latinos e gregos.	2. h,o
33. 17. Manexar fontes de distinto tipo para obter información sobre a tradición clásica.	. b,e,ñ,o
35. 18. Coñecer os aspectos básicos da civilización clásica e valorar a súa influencia na cultura local, hispánica e europea nas distintas manifestacións.	a l,g,n19.
37. 19. Impulsar a capacidade de razoamento e crítica mediante o coñecemento da nosa tradición cultural.	. a,g,l,o

39. 20. Empregar os instrumentos conceptuais, as técnicas e os procedementos das Ciencias Sociais e Lingüísticas para realizar investigacións e estudos sobre os contidos da Cultura Clásica.	a,e,f,g
---	---------

4. Estándares de aprendizaxe avaliáveis

Os estándares de aprendizaxe son especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliáveis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado. Deben contribuir a facilitar o deseño de probas estandarizadas e comparables.

As seguintes táboas recollen a concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliável da súa temporalización, o grao mínimo de consecución esixido para superar a materia, os procedementos e instrumentos que se empregarán para a súa avaliación, os contidos e as competencias clave desenvolvidas para poder realizar o perfil competencial. Do mesmo xeito tamén se relaciona cada estándar de aprendizaxe co correspondente criterio de avaliación.

O grao mínimo de consecución para cada estándar de aprendizaxe – agrupados por bloques de contidos o que favorece a súa organización docente- descríbese nunha escala de 1 a 4 co seguinte significado:

1: En vías de adquisición. 2: Adquirido. 3: Avanzado. 4: Excelente.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
Bloque 1. Xeografía						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Localizar nun mapa fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega e romana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos as civilizacións grega e romana, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 1 e 2)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Describir os marcos xeográficos en que se desenvolven as civilizacións grega e romana ao longo da súa historia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB1.2.1. Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento das civilizacións grega e latina, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 1 e 2)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA

Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
Bloque 2. Historia					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. ▪ B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.1.1. Sabe enmarcar determinados feitos históricos nas civilizacións grega e romana e no período histórico correspondente, pondoos en contexto e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 1 e 2)	3	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. ▪ B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.1. Distingue con precisión as etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 1 e 2)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.2. Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia e Roma, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.3. Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.2.4. Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana, sinalando períodos e identificando en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. ▪ B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.3.1. Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 1 e 2)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCB2.3.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CCL

Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
Bloque 3. Mitoloxía					
<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.1.1. Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 5 e 6)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.1. Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, semideuses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 5 e 6)	3	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CD CCL
	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 5 e 6)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC CCEC CD
	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.3. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno e sinalando as principais semellanzas e diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos, asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CMCCT CD CSC
	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.2.4. Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CD
<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Coñecer e comparar as características da relixiosidade e da relixión grega coas actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.3.1. Enumera e explica as principais características da relixión grega, pondoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras cultura 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 5 e 6)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CMCCT CCEC
<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Explicar os fundamentos da relixiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións do culto privado. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB3.4.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os trazos que lles son propios. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 5 E 6)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CMCCT CCEC

Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
Bloque 4. Arte					
<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Coñecer as características fundamentais da arte clásica e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.1.1. Recoñece os trazos básicos da arte clásica nas manifestacións artísticas antigas e actuais. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 7)	3	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.1.2. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a fitos históricos. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 8)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CD CCEC
<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Identificar as características máis salientables da arquitectura grecorromana en relación cos edificios máis singulares. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.2.1. Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 7) 3º TRIMESTRE (UNIDADE 8)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CMCCT CD
<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Coñecer as manifestacións escultóricas da arte grega e romana ao longo da Antigüidade e identificar a súa temática. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.3.1. Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes, encádraas nun período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 7) 3º TRIMESTRE (UNIDADE 8)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CMCCT CD
<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Coñecer as creacións urbanísticas romanas, así como a súa rede viaria. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.4.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 7) 3º TRIMESTRE (UNIDADE 8)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CMCCT CD CCEC
<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Coñecer e saber localizar os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB4.5.1. Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e súa cronoloxía aproximada. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 7) 3º TRIMESTRE (UNIDADE 8)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD CCEC CMCC

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
Bloque 5. Sociedade e vida cotiá					
<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferenzas entre elas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.1.1. Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 3 e 4)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas -Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.2.1. Describe a organización das sociedades grega e romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época e comparándoos cos actuais. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 3 e 4)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas -Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC CCL
	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.2.2. Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen as sociedades grega e romana. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas - Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 3 e 4)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas -Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Coñecer os trazos máis salientables da vida cotiá en Grecia e Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.4.1. Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e a vestimenta en Grecia e Roma. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 3 e 4)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas -Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CD CAA CSC CMCCT CCL
	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.4.2. Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas -Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT CSC CCL

Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencia s clave
<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Identificar as principais formas de lecer da antigüidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.5.1. Describe as principais formas de lecer das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 3 e 4)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas -Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CAA CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B5.6. Relacionar e establecer semellanzas e diferenzas entre as manifestacións deportivas da Grecia Clásica e as actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB5.6.1. Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos, comparándoos e destacando a súa importancia con respecto a outras festividades deste tipo existentes na época, e comenta o seu mantemento no mundo moderno, establecendo semellanzas e diferenzas entre os valores culturais aos que se asocian en cada caso. 	1º TRIMESTRE (UNIDADE 3)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas -Traballo de investigación en grupo e exposición 	<ul style="list-style-type: none"> CD CAA CSC CCL

Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencia s clave
Bloque 6. Lingua e literatura					
<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Coñecer a existencia de diversos tipos de escritura, distinguilos e comprender as súas funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.1.1. Recoñece tipos de escritura, clasifícaos consonte súa natureza e a súa función, e describe os trazos que os distinguen. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	3	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Coñecer a orixe do alfabeto e distinguir os tipos de alfabetos usados na actualidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.2.1. Nomea e describe os trazos principais dos alfabetos máis utilizados no mundo occidental, diferenciándoos doutros tipos de escrituras, e explica a súa orixe. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Recoñecer a presenza de elementos dos alfabetos grego e latino nos alfabetos actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.3.1. Explica a influencia dos alfabetos grego e latino na formación dos alfabetos actuais, e sinala nestes últimos a presenza de determinados elementos tomados dos primeiros. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CD CMCCT CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Coñecer a orixe común das linguas indoeuropeas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.4.1. Enumera e localiza nun mapa as principais ramas da familia das linguas indoeuropeas, sinalando os idiomas modernos que se derivan de cada unha e os aspectos lingüísticos que evidencian o seu parentesco. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CD CSC

Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.4.2. Describe a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico, explicando e ilustrando con exemplos os elementos que evidencian do xeito máis visible a súa orixe común e o parentesco existente entre elas. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC
<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Identificar as linguas europeas romances e non romances, e localizalas nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.5.1. Identifica as linguas que se falan en Europa e en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CD CCL CCA
<ul style="list-style-type: none"> B6.6. Identificar a orixe grecolatina do léxico das linguas de España e doutras linguas modernas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.6.1. Recoñece e explica o significado dalgúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España e doutras linguas modernas, e explica o seu significado a partir do termo de orixe. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCA
	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.6.2. Explica o significado de palabras a partir da súa descomposición e da análise etimolóxica das súas partes. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCA
<ul style="list-style-type: none"> B6.7. Distinguir e identificar latinismos, cultismos, semicultismos e termos patrimoniais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.7.1. Identifica e diferencia con seguridade cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, en relación co termo de orixe sen, necesidade de consultar dicionarios nin outras fontes de información. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	1	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCA CCL
	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.7.2. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual. 		2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCL
<ul style="list-style-type: none"> B6.8. Facer evolucións desde o latín ao galego e ao castelán, tendo en conta os fenómenos fonéticos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.8.1. Explica os procesos de evolución dalgúns termos desde o étimo latino ata os seus respectivos derivados nas linguas romances, describindo algúns dos fenómenos fonéticos producidos e ilustrándoos con outros exemplos. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCA

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.8.2. Realiza evolucións do latín ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución. 		1	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCA CCL
<ul style="list-style-type: none"> B6.9. Coñecer e utilizar con propiedade terminoloxía científico-técnica de orixe grecolatina. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.9.1. Explica a partir da súa etimoloxía termos de orixe grecolatina propios da linguaxe científico-técnica e sabe usalos con propiedade. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCA
<ul style="list-style-type: none"> B6.10. Constatar o influxo das linguas clásicas en linguas non derivadas delas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.10.1. Demostra o influxo do latín e o grego sobre as linguas modernas servíndose de exemplos para ilustrar o mantemento nestas de elementos léxicos morfolóxicos e sintácticos herdados das primeiras. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 9)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCA
<ul style="list-style-type: none"> B6.11. Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.11.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 10)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CCA
<ul style="list-style-type: none"> B6.12. Coñecer os fitos esenciais das literaturas grega e latina como base literaria da cultura europea e occidental. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB6.12.1. Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina, encádraos no seu período histórico e cita as súas obras máis coñecidas. 	3º TRIMESTRE (UNIDADE 10)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
Bloque 7. Pervivencia na actualidade					
<ul style="list-style-type: none"> B7.1. Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB7.1.1. Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que perviviron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e noutra época mediante exemplos. 	1º TRIMESTRE (UD. 1,2,3,4) 2º TRIMESTRE (UNIDADE 7) 3º TRIMESTRE (UNIDADE 8)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> B7.2. Coñecer a pervivencia da mitoloxía e os temas lexendarios nas manifestacións artísticas actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB7.2.1. Demostra a pervivencia da mitoloxía e os temas lexendarios mediante exemplos de manifestacións artísticas contemporáneas nas que están presentes estes motivos. 	2º TRIMESTRE (UNIDADE 5 e 6)	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCE C
<ul style="list-style-type: none"> B7.3. Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual. 	<ul style="list-style-type: none"> CCB7.3.1. Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia do mundo clásico na historia e as tradicións do noso país. 	TODAS AS UNIDADES	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> B7.4. Realizar traballos de investigación sobre a pervivencia da civilización clásica na contorna, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación para recabar información e realizar traballos de investigación acerca da pervivencia da civilización clásica na nosa cultura. 	TODAS AS UNIDADES	2	<ul style="list-style-type: none"> - Proba de control - Observación directa - Actividades escritas 	<ul style="list-style-type: none"> CD CAA

5. Concrecións metodolóxicas da materia

5.1. Actividade lectiva presencial

A metodoloxía didáctica é o conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas polo profesorado, de xeito consciente e reflexivo, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos suscitados. Abrangue tanto a descrición das prácticas docentes como a organización do traballo dos/das docentes. O enfoque metodolóxico susténtase en “situacións de aprendizaxe”, que incorporan tarefas que contextualizan as aprendizaxes e que permiten avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo.

Cultura Clásica trata de presentarse como unha materia aberta que se vai construíndo pouco a pouco, a partir de descubrimentos sucesivos:

- Ó inicio de cada unidade amósanselles ós alumnos e alumnas distintas fontes, a través das cales descubren o contido concreto sobre o que versa o tema: artigos de opinión, traballos especializados, cine, libros, enlaces de Internet, etc.
- Pasamos a focalizar as claves da unidade, coas que lles anticipamos ós estudantes o que descubrirán no tema e formularemos unha interrogante dirixida a motivar o seu interese por iniciar o estudio. Estas actuacións complétanse con actividades sobre coñecementos previos (Que sabes do tema?) e a súa aplicación para resolver un problema cotián (“casos prácticos”), así como sobre o seu pensamento crítico (“a túa opinión”).
- A organización dos contidos en tarefas: tratan a información básica. A tarefa é unha unidade de aprendizaxe, con obxectivos e contidos específicos de “saber” e “saber facer”. Por isto, cada tarefa está composta dun texto expositivo e de documentos gráficos e textuais para que o alumnado poida exercitarse correctamente. Unhas preguntas formulan a cuestión central da aprendizaxe. As actividades refírense á tarefa, aínda que ocasionalmente se traballen aspectos relacionados con outras. As actividades máis xerais resérvanse para o final da unidade. A información acompáñase de actividades que reforcen a aprendizaxe dos contidos conceptuais: cuestións sobre as principais ideas e relacións e debate sobre algún aspecto polémico ou de aplicación á localidade ou a Galicia. Os documentos presentados ós estudantes por unidade rematan cunha ficha (traballo de investigación), que trata a análise dos mapas, gráficos, ilustracións e textos. O sistema de tarefas facilita a claridade nos obxectivos, a avaliación formativa axeitada e a atención á diversidade.

A metodoloxía empregada basearase na combinación de técnicas construtivistas con outras estratexias de aprendizaxe para a consecución tanto da autonomía persoal, como o desenvolvemento das capacidades do alumnado. Neste sentido, optamos polas seguintes pautas:

- As prioridades do carácter formativo da ESO e da área en concreto, o que implica unha selección de contidos que contribúan a lograr unha actitude favorable do alumnado e fomenta a súa autonomía para identificar problemas e suxerir solucións. De aí a importancia de que os contidos conecten cos intereses persoais dos adolescentes.
- Consecución de aprendizaxes significativas que axuden á memorización comprensiva do aprendido e, ó mesmo tempo, leven a unha reflexión crítica sobre os contidos das aprendizaxes.
- Programación coherente e lóxica para que o alumnado poida, partindo dos seus coñecementos e ideas previas, integrar as novas aprendizaxes na súa estrutura cognoscitiva.
- Ampliación da noción de contidos: no só memorizar feitos, senón engadir como obxecto de aprendizaxe procedementos e destrezas que permitan captar e comprender no seu significado real o feito social. Do mesmo xeito, unha aprendizaxe que non forme en actitudes e valores non cumpriría un dos obxectivos claves da educación: o desenvolvemento da personalidade dos alumnos e alumnas e a súa integración na sociedade.
- Lograr aprendizaxes funcionais, analizando modelos e situacións que poidan ser empregados polos alumnos e alumnas para resolver problemas e enfrontarse a novas situacións de aprendizaxe.

En definitiva, a metodoloxía proposta intenta promover unha aprendizaxe reflexiva e significativa, propoñendo problemas e interrogantes, modificando concepcións erróneas e aportando instrumentos de análise que permitan a construción e adquisición de nocións correctas.

Propoñemos as seguintes estratexias de ensino–aprendizaxe:

- Expositivas: fundamentais como soporte da aprendizaxe de feitos e conceptos. É necesario ter uns puntos de referencia, un método e unha estruturación para que calquera investigación chegue a ser viable e operativa.
- De indagación: trátase de enfrontar ó alumnado a situacións problemáticas nas que deben levar á praxe e empregar reflexivamente conceptos, procedementos e actitudes. Esta estratexia permítelles ós alumnos e alumnas ser os protagonistas da súa propia aprendizaxe así como ampliar a súa autonomía.
- De análise causal: os feitos sociais, históricos e xeográficos analizaranse desde o prisma das relacións causa-efecto e multicausalidade.

Asemade, neste curso seguirase a traballar na introducción das TIC na aula. Dispoñemos de aula de materia e trataremos de sacarlle o maior partido posible ó ordenador e canón proxector instalados na mesma.

.5.2. Actividade lectiva non presencial

Nunha hipotética suspensión da actividade docente estableceuse desde o departamento unha docencia de tipo telemático para o seguimento tal e como se detalla deseguido.

Metodoloxía

Tras unha hipotética suspensión da actividade docente establecerase desde o departamento unha docencia de tipo telemático. O medio de contacto é a aula virtual habitual á que se poderá acceder desde a web do centro.

Actividades

Actividades de reforzo que versarán sobre contidos xa traballados na aula (especialmente para o alumnado con maiores dificultades).

Actividades de ampliación sobre contidos explicados vía online. Estas actividades tratarán sobre estándares non vistos na aula pero que se consideran básicos para unha visión holística e tendo presente, que pola súa natureza, a materia non ten carácter de continuación nos seguintes cursos.

Materiais e recursos

Os materiais que se empregan son o libro de texto, materiais achegados polo profesor e medios audiovisuais online.

6. Materiais e recursos didácticos

.6.1. Libros de texto:

Para o actual ano académico contamos co libro de texto Cultura Clásica 3º ESO da editorial Santillana (Proxecto Saber Facer).

.6.2. Material complementario

Ademais contamos no centro cunha colección de filmes idóneos para traballar as distintas temáticas da materia, colección de documentais sobre grandes personaxes históricos así como libros na biblioteca do centro sobre todos os temas tratados.

7. Criterios de avaliación e cualificación

.7.1. Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación son o referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias, e responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina. Nas táboas do apartado 4 pódense observar o criterios de avaliación da materia.

7.2. Criterios de cualificación

No que se refire á cualificación temos que ter en conta que á hora de cualificar numericamente ós discentes nas distintas avaliacións do curso, valoraremos as probas escritas e orais, os traballos de investigación e actividades realizadas polo alumnado na aula e na casa, así como o traballo diario.

• **Probas escritas e orais**

En cada avaliación realizarase un mínimo dunha e un máximo de tres probas escritas sobre os contidos traballados. Nas probas realizadas, onde se combinan preguntas curtas, de desenvolver, definicións... non procuramos unha aprendizaxe eminentemente memorística, senón que buscamos que os alumnos relacionen contidos. En consecuencia, as preguntas de desenvolver, idóneas para relacionar os contidos, terán un peso maior na puntuación global dos exames. No inicio do curso os alumnos serán informados dos criterios de cualificación acordados por este departamento, se ben incidiremos especialmente nunha serie de normas que os discentes deben ter claras no momento da realización das distintas probas. As normas son as seguintes:

- ✓ Se o profesor da materia observa que un alumno fai trampas durante a realización do exame (enténdase copiar), o alumno obterá unha cualificación de 0 puntos no mesmo.
- ✓ Os exames deben ser realizados con bolígrafo de cor negro ou azul, nunca a lapis. Aquelas preguntas contestadas a lapis non serán corrixidas e a cualificación nas mesmas será de 0 puntos.

No caso daqueles alumnos que sistematicamente non fagan as actividades solicitadas e/ou deixen o exame en branco ou practicamente en branco, poderase considerar como abandono da materia. Esta actitude por parte do/s discente/s será comunicada ó titor/a para que á súa vez llo comunique ós pais do alumno. O obxectivo é reconducir o proceso de aprendizaxe do discente en vías da consecución dos obxectivos marcados no curso.

As probas realizadas polo alumno durante cada avaliación suporá o 50% da nota final. O exame está puntuado sobre 10 puntos.

• **Traballos e/ou actividades específicas**

En cada trimestre poderanse encargar un sinxelo traballo de investigación e documentación e que será cualificado de 0 a 10. Dito traballo haberá de ser entregado na data límite que se indicará previamente por parte do profesor.

Ademais da parte escrita, o traballo deberá ser exposto en aulas, de maneira que se practique tamén a expresión oral e/ou o uso das TIC. Para a súa realización chegado o momento, o profesor indicará cal é a temática e o proceso a seguir para a súa realización.

Incluimos aquí tamén tarefas específicas recollidas polo profesor para a súa cualificación. O profesor fixará unha data de entrega para as actividades que debe ser respectada. No caso de que un alumno/a entregue a actividade fóra de prazo o profesor cualificará a actividade como N/E, o que non exime de que a actividade sexa entregada ao alumno corrixida como se ven facendo.

Este apartado suporá o 40% da cualificación.

• **Traballo diario: (a) realización de tarefas, (b) caderno e (c) actitude**

(a) As actividades que realiza o discente na aula e na casa son tamén obxecto de avaliación por parte do docente. Nas actividades realizadas na aula terase en conta se o alumno se centra no seu traballo ou se dispersa. O profesor revisará os cadernos dos alumnos anotando o nome daqueles que non realizaron as tarefas indicadas. Necesariamente todo o alumnado participará na corrección dos exercicios (normalmente de maneira oral), e o profesor tomará nota das intervencións dos alumnos. Este sistema permite ó docente contar con varias notas de cada un dos alumnos.

(b) O caderno é o instrumento básico no que o alumnado irá reflectindo o seu traballo diario tanto dentro da aula como fóra dela. E por iso que tamén será obxecto de revisión cando o profesor así o considere oportuno.

(c) A actitude e o esforzo que os discentes amosan durante as clases e na realización das tarefas tamén serán avaliados. No referente á actitude, partimos da base de que o bo comportamento non se premia, xa que debe ser a norma, e o que se castiga é o mal comportamento, a excepción á norma. Entenderase por mal comportamento: as interrupcións das explicacións do docente, as chamadas de atención a un alumno por

estar a falar cun compañeiro ou mal sentado; as faltas de respecto entre compañeiros; as faltas de respecto ó profesor, non traer o material, non facer as tarefas indicadas ... Espérase por parte do alumnado unha actitude positiva de cara a materia, valorándose a súa participación voluntaria nas actividades, o seu traballo, que asuma os seus erros, non proteste sen fundamentos, se sobrepoña ás adversidades -enténdase unha mala cualificación nun exame por exemplo

As cualificacións acadadas polos alumnos este apartado suporán o 10% da súa cualificación final en cada unha das avaliacións.

Finalmente, computaranse todas as notas de cada alumno e procederemos a facer a media correspondente.

Cómpre por último sinalar que o redondeo das cualificacións en cada avaliación farase a partires de 0,75 sempre que a actitude e evolución da alumna/o sexa positiva e continuada no tempo.

.7.3. Recuperación de avaliacións pendentes, avaliación ordinaria de xuño e extraordinaria de setembro

Xa para rematar con este apartado da nosa programación debemos ter presente que a avaliación final de xuño reflicte o resultado da avaliación continua do alumnado durante o curso, pero convén indicar que se levarán a cabo distintos exames de recuperación, podendo producirse as seguintes situacións:

A- Se o alumno suspende a 1ª avaliación, nos primeiros días de clase tras a volta das vacacións de nadal realizará un exame de recuperación similar ós que se fixeron nese trimestre e que incluírá todos os contidos que foron traballados nel. No caso de non aprobar a recuperación, a finais de curso, no mes de xuño, terá unha nova oportunidade para recuperar esa avaliación

B- Se o alumno suspende a 2ª avaliación, nos primeiros días de clase tras a entrega das notas realizará un exame de recuperación similar ós que se fixeron nese trimestre e que incluírá todos os contidos que foron traballados nel. No caso de non aprobar a recuperación, a finais de curso, no mes de xuño, terá unha nova oportunidade para recuperar esa avaliación

C- Se o alumno suspende a 3ª avaliación, realizará un exame de recuperación na última semana antes da entrega das notas de xuño.

Este exame de recuperación do mes xuño só o poderán realizar aqueles alumnos que teñan unha avaliación suspensa. Como norma xeral, aqueles que teñan dúas avaliacións cunha cualificación negativa e sen progresión evidente terán que ir á recuperación de setembro.

Aqueles alumnos que despois das probas de recuperación mencionadas anteriormente sigan tendo algunha avaliación pendente terán, na avaliación ordinaria de xuño, unha cualificación de suspenso, debendo presentarse ao exame de setembro coa totalidade da materia.

A proba de setembro consistirá nun exame escrito similar ós realizados durante o curso, onde se combinarán distintos modelos de preguntas – definicións, preguntas curtas, pregunta tema de desenvolver...

8. Organización de actividades de seguimento e avaliación das materias pendentes previas ao curso 2019-2020

Non hai alumnado coa materia pendente antes do curso 2019-2020.

9. Plan de seguimento do alumnado repetidor

Segundo o Plan específico para o alumnado repetidor, e recollidas as dificultades individuais dos alumnos repetidores para superar os obxectivos desta materia durante o curso anterior, establécese un programa específico individual que inclúe actividades de aprendizaxe semanal. Entre estas actividades podemos indicar: traballo de análise de gráficas económicas, elaboración de eixos cronolóxicos, mapas conceptuais...

Este programa será comunicado aos titores para que llelo comuniquen ás familias e promovan a implicación destas no seguimento. Terá un seguimento trimestral nas sesións de avaliación.

Tamén se poderá informar ó alumnado con boletíns individualizados, de xeito semellante ó que se fai co alumnado con materias pendentes.

O profesor de materia informará ó titor dos aspectos académicos do alumnado mediante follas estandarizadas.

10. Plan de recuperación para o alumnado que promocionou coa materia suspenso en base á adaptación da programación durante o curso 2019-2020

Non hai alumnado coa materia pendente.

11. Deseño da avaliación inicial e medidas a adoptar en función dos resultados

Nas primeiras sesións do curso académico o alumnado realiza unha proba de avaliación inicial con preguntas sobre os temas que se van a traballar nesta materia durante este curso académico. A proba realízase novamente nas últimas sesións do curso para ver a evolución dos discentes, xa que partimos da base de que moitos dos contidos que se ven neste curso nunca foron traballados polo alumnado. A proba, non obstante, serve ó docente para comprobar que coñecementos teñen sobre o tema, xa que a pesar de non traballalos con anterioridade na escola, hai que ter en conta que a televisión, prensa, conversas no ámbito familiar, Internet... ofrece moitas posibilidades de achegarse a estes temas.

Os resultados obtidos pónense en coñecemento dos outros docentes na reunión de avaliación inicial que ten lugar no centro a comezos do mes de outubro. Os resultados permiten establecer o nivel medio do alumnado e detectar posibles problemas que así poderán ser atendidos dun modo máis completo desde o inicio do curso polo profesor encargado da materia, contando tamén, de ser o caso, coa axuda da orientadora e/ou a profesora de pedagogía terapéutica.

12. Plan de reforzo para o alumnado que promocionou coa materia aprobada en base á adaptación da programación durante o curso 2019-2020

Esta materia non se ofrece en cursos anteriores.

13. Medidas de atención á diversidade

No ensino temos a obrigatoriedade de impartir os mesmos coñecementos a estudantes con distintas necesidades, expectativas, capacidades e formación de base.

O primeiro paso é detectar o nivel de coñecementos previos e a motivación dos alumnos e alumnas mediante a proposta de reflexións iniciais sinxelas. Unha vez realizada esta tarefa, presentaráselles ós rapaces e rapazas unhas actividades con distinto grao de complexidade, de modo que o profesor poida seleccionar as actividades adaptadas ás capacidades de cada alumno ou alumna.

O profesorado proporciona o material necesario para traballar con aqueles alumnos e alumnas que non obtivesen unha avaliación positiva. O material empregado ofrece as seguintes vantaxes:

- A selección estrita de todos aqueles contidos básicos e fundamentais de cada unha das unidades do curso.
- A preocupación pola motivación e por fomentar a curiosidade e o interese, que adoita ser un dos problemas básicos dos alumnos e alumnas que se enfrontan á área de Ciencias Sociais. Isto lógrase a través de:
 - A aplicación dos contidos á resolución de problemas ligados coa vida cotiá ou que sexan chocantes e enigmáticos. É un enfoque máis práctico ca teórico.
 - A variedade dos tipos de actividades, moitas delas de presentación máis lúdica cás habituais nun libro de texto ou nos apuntamentos.
 - O repaso dos contidos adquiridos, permitindo un traballo autónomo en función das necesidades dos alumnos.
- A preferencia polas actividades metodolóxicas máis ca conceptuais. Trátase de exercitar ós alumnos e alumnas nas destrezas intelectuais máis básicas:
 - Observación, descrición e rexistro de datos.

- Análise de elementos, factores, cambios e permanencias.
- Comprensión de textos.
- Expresión escrita axeitada.
- Síntese de coñecementos.
- Elaboración e interpretación de textos, mapas, planos, bosquejos, gráficos, series estatísticas, etc.

Outros recursos a empregar:

Existe unha gran diversidade de elementos que poden ser fundamentais á hora de motivar ós alumnos e de atender á súa diversidade:

- CD-ROM (formato dixital).- Incorpora elementos multimedia e interactivos en cada unidade: simulacións, vídeos, enlaces de Internet, mapas activos, música, etc. As súas grandes vantaxes son, xa que logo, a riqueza de contidos de tipo multimedia e a súa contextualización co libro de texto, é dicir, no ritmo da clase.
- Máis recursos, contextualizados coa unidade correspondente. Poden ser de distinto tipo:
 - Enderezos útiles de Internet.
 - Documentos de didáctica da área e de actualización científica.
 - Recursos de aula: recortes de prensa, fichas de ampliación, etc.

14. Concreción dos elementos transversais

1. Comprensión lectora, expresión oral e escrita, comunicación audiovisual, tecnoloxías da información e da comunicación, emprendemento, e educación cívica e constitucional.

A realización de esquemas, resumos, lectura de fragmentos de obras de autores clásicos e busca de bibliografía para a realización dos traballos en grupo entre outros debe potenciar a súa comprensión lectora. Os debates, nos que se respecte as quendas de palabra poñerán a proba a educación cívica do alumnado. As diferentes fases de realización das actividades individuais e sobre todo as que se fan en grupo (deseño, preparación, elaboración e presentación dos materiais) deben permitir que se consiga a participación do alumnado cunha actitude receptiva, colaboradora e tolerante.

2. Igualdade efectiva entre homes e mulleres, prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

O alumno debe tomar conciencia dos fenómenos de discriminación sexista que se producen na actualidade así como dos que se produciron noutros períodos históricos obxecto de estudo nesta materia, por exemplo o papel da muller nas sociedades prehistóricas ou na grega e romana. Esta visión de discriminación do xénero feminino debe de ser desterrada.

3. Creatividade, autonomía, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

Os traballos de investigación en grupo e as correspondentes actividades de discusión e de posta en común realizadas por toda a clase poñen de manifesto as diferencias de capacidade, de opinión e de potencialidade de cada discente. Convén que os propios alumnos e alumnas distribúan as tarefas dentro do grupo, atendendo ás preferencias e calidades de cada persoa. A exposición dos traballos en grupo fomentarán tamén a creatividade e búscase que potencien a confianza en si mesmos.

4. Educación e seguridade viaria

As visitas culturais a lugares de uso público, como museos, monumentos ou a asistencia á representación teatral prevista son útiles non so por incidir no interese por coñecer e conservar o patrimonio artístico e cultural da nosa sociedade e o doutras culturas senón tamén porque o feito de desprazarse ata un entorno urbano distinto do do centro educativo leva a que se comporten correctamente como usuarios da vía pública, respectando as normas.

15. Actividades complementarias e extraescolares do departamento

Debido á situación de emerxencia sanitaria ocasionada pola COVID-19 non se contemplan actividades durante o curso 2020-2021

16. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica en función dos resultados académicos e procesos de mellora

Os profesores debemos revisar, avaliar e modificar a nosa programación en aras de conseguir uns mellores resultados dos nosos alumnos. A información achegada polo seguimento da aprendizaxe dos discentes permitiranos determinar a validez do noso deseño didáctico.

Farémonos ademais preguntas como as seguintes:

- Os obxectivos formulados axustáronse ás posibilidades reais do alumnado?
- Seleccionamos con coherencia as actividades e os principios de intervención educativa?
- Existiu adecuación entre os contidos seleccionados e os criterios de avaliación?
- Foron suficientes o número de sesións empregadas para traballar cada unidade?
- As estratexias para xerar un clima de confianza, respecto e afecto na aula foron adecuadas e suficientes?
- Revisamos a nosa actuación para ir mellorando a intervención educativa e os logros do alumnado?

17. Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente

No referente a análise das porcentaxes de aprobados, estableceremos comparacións con anos anteriores e buscaremos factores comúns que poidan incidir en resultados demasiado baixos, traducido isto nun número elevado de suspensos. Tamén se pasarán probas de autoavaliación anónimas para que o alumnado achegue as súas opinións sobre cada unha das materias impartidas polo departamento.

18. Accións de contribución ao proxecto lector

A lectura constitúe un factor esencial para o desenvolvemento das competencias básicas. Nesta materia haberá sempre un tempo específico adicado á lectura, tanto na propia aula (mitos, fragmentos de obras de autores clásicos...) coma por parte do alumnado nos traballos complementarios que teña que realizar ou na procura de información pola súa conta (Internet, dicionarios enciclopédicos, bibliografía complementaria...).

Deste xeito, e de acordo co proxecto lector do centro, a lectura será parte importante en todas as materias das que se encarga o departamento e, máis aínda, a lectura en galego. Consideramos, asemade, que ademais de ler, o alumnado precisa desenvolver unha destreza básica de aprendizaxe como é a lectura comprensiva, o que supón traballar de cheo habilidades e destrezas imprescindibles para unha axeitada comprensión lectora tales coma o subliñado, a identificación de ideas principais e secundarias ou facer esquemas, mapas conceptuais ou outras técnicas de estudio a partires dunha lectura ben aproveitada.

Deste xeito, e de acordo co proxecto lector do centro, a lectura será parte importante en todas as materias das que se encarga o departamento e, máis aínda, a lectura en galego, adicándolle un tempo mínimo por sesión entre 10 e 12 minutos. Tendo en conta que se precisan unha media de 6-7 sesións por unidade didáctica traballada, estamos dedicando á lectura na aula máis dunha hora de tempo.

19. Accións de contribución ao plan TIC

O Departamento de Xeografía e Historia. implícase de cheo no proxecto de introdución e aproveitamento das TIC no centro.

No referente ás tecnoloxías da información e a comunicación (TIC), o departamento de Xeografía e Historia pretende a consecución dos seguintes obxectivos:

- Introducción de actividades relacionadas coas TIC na programación anual.
- Realización de varias actividades na aula de informática

- Utilización do canon proxector durante as explicacións teóricas.

Asemade, continúaase a traballar na confección do sitio web de Xeografía e Historia da páxina do centro: novas relacionadas con aspectos tratados na aula, enlaces a revistas e outras publicacións, visitas virtuais a museos, webquests.

20. Accións de contribución ao plan de convivencia

O plan de convivencia debe ter como obxectivo garantir un ambiente educativo de respecto mutuo que faga posible o cumprimento dos fins da educación. A convivencia escolar é un valor social que debe ensinarse, promoverse e conquistarse. Esta é unha responsabilidade compartida entre todos os membros da comunidade educativa, en especial profesorado e familias.

Dende este departamento trátase de contribuír ao plan de convivencia evitando os conflitos, incidindo para isto no diálogo e no carácter recuperador, educador e reparador da intervención e a coordinación do profesorado, coas familias, con outros organismos e asociacións e cos centros adscritos.

Este departamento establece dende o comezo de curso unhas pautas de comportamento nas aulas e tamén dentro do centro, incidindo sobre todo no grupo de 4º que deben converterse en referencia para os seus compañeiros, sendo o espello ou modelo a imitar por alumnos de outros cursos máis baixos

Tamén resultará importante manter un contacto fluído coas familias quedando á súa disposición (tanto na faceta de profesores como na de titores) co fin de mantelos debidamente informados de calquera problema ou situación relevante que se producise.

Carnota, 9 de outubro de 2020

O xefe do departamento

Iago Fernández Sotelo